

یادی از بزرگان دوبله در ایران؛ آنهایی که خاطره‌های بزرگی را جاودان کردند

صداهایی که هنوز به گوش می‌رسند

یادداشت
<p>آن خموشان سخن‌گورا ببین…</p>
<p>رضا کنایی: پنج‌راهی به وادی دوبله ایران می‌گشایم، در همین سال‌های اخیر، بیشتر حس و حال سرودن سوگنامه تداعی می‌شود، در اندوه هجرت ستارگان خاطره‌ساز، بهرام زند رفت… احمد رسول‌زاده رفت… پرویز بهرام رفت… حسین عرفانی رفت… چنگیز جلیلودن رفت… شهلا ناظریان رفت و چند روزی است که محمود فاطمی و سپس منوچهر اسماعیلی هم به کاروان مسافران ابدیت پیوستند. دوبلورها، حاضران همیشه غایب هستند! صاحبان صداهای ماندگار، خلاق و پرجاذبه‌ای که بخش قابل‌ اعتنایی از جاودانگی ستارگان سینما مروهون و مدیون تلاش خلاقه آنهاست، بی‌آنکه خود را در تکاپوی دیده‌شدن و امواج تبلیغاتی قرار دهند. از سویی دیگر نمی‌توان جایگاه هنر دوبله را در تقویت ارتباطات فرهنگی میان کشورهای مختلف نادیده گرفت. حال با هجرت ابدی پشتوانه‌های دوبلوری ایران، همه نگاه‌ها معطوف به نسل جدید است که در کنار برخی یادگاران دوران طلایی از پیشینه درخشان این هنر وزین صیانت کنند. در جهان سرشار از شوق و خیال‌انگیز هنر ساز ناامیدی کوچک‌کردن، جفا است! اما بی‌گمان پاسداشت میراث گذشته، مسئولیت نسل امروز و آینده را سرشار از ظرافت، حساسیت و دغدغه می‌کند؛ گرچه با یک نگاه، دوبلور موفق را توانمند در فن بیان، حس‌گیری مطلوب و خلاقیت معرفی می‌کنیم، اما نباید از نظر دور داشت که یافتن جنس صدا (از وظایف مهم دوبلورها) نیاز به تحلیل عمیق شخصیت دارد و رسیدن به این مهم مستلزم دارا بودن قدرت شناخت از ظیغ‌های مختلف جامعه، مهارت‌های ارتباطی، روان‌شناسی، اشرف‌البر ابعاد مختلف فرهنگ، رمزگشایی از جهان‌ نشانه‌ها (خاصه در آثار خارجی) و… است که این نبوغ و توانایی‌ها و دغدغه‌مندی‌ها را نمی‌توان در یک محدوده یا سبک خاص تعریف کرد. به نظر می‌ یکی از دلایل موفقیت نسل کارآزموده و درخشان دوبله ایران در چنین روحیاتی بود. به امید تداوم موفقیت‌های خانواده دوبله ایران.</p> <p>رو به گورستان دمی خامش نشین/ آن خموشان سخن‌گو را ببین</p> <p>لیک ایک برگ‌رنگ ببینی خاکشان/ نیست یکسان حالت جلاکشان</p> <p>(مولوی)</p>

علی کسمایی، پدر دوبله

در سال ۱۲۹۴ متولد شد. او که در رشته اقتصاد از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد، از سال ۱۳۲۹ فعالیتش را در زمینه دوبله آغاز کرد و برای نخستین بار در سال ۱۳۳۳ به‌عنوان سرپرست گویندگان فیلم «شاهزاده رویاهان» را دوبله کرد. از این دوبلور سابقه به‌عنوان پدر دوبله ایران یاد می‌شود.

سرپرستی دوبلاژ «شازده احتجاب»، «شطرنج باد»، «ملکوت»، «هجرت»، «پرواز در شب»، «هزاردستان»، «سربداران»، «آخرین پرواز»، «این خانه دور است»، «سال‌های جوانی»، «اتاق یک»، «حکایت آن مرد خوشبخت»، «کمینه مجازات»، «هور در آتش» و فیلم‌های خارجی «دکتر زبواگو»، «بانوی زیبای من»، «آوی موسیقی» و «هملت» را در کارنامه هنری‌اش ثبت کرده. به شواهد تاریخ، بسیاری از مدیران دوبلاژ و گویندگان مطرح که هم‌اکنون مشغول کار هستند، از شاگردان این هنرمند پیش‌کسوت محسوب می‌شوند؛ چنان‌که ابوالحسن تهامی‌نژاد، از دوبلوران پیش‌کسوت، درباره کسمایی گفته بود: «کسمایی استاد همه ماست و ما دوبله را با ایشان شروع کردیم. آقای کسمایی در همه ما تأثیر داشته و فیلم‌های خیلی خوبی را دوبله کرده است که به‌خوبی آنها را می‌فهمیده و می‌دانسته چه کاری باید انجام دهد». کسمایی روز سه‌شنبه ۶ تیرماه ۱۳۹۱ بر اثر کهنوت سن و بیماری دار فانی را وداع گفت.

بهرام‌زند، کارآگاه ناوارو

بهرام زند گوینده و دوبلور کشورمان در سال ۱۳۲۸ متولد شد و در ۱۸ فروردین ۱۳۹۷ بر اثر بیماری و ایست قلبی در ۶۹ سالگی درگذشت. بهرام زند فعالیت در عرصه دوبله را از سال ۱۳۴۴ آغاز کرد و از سال ۱۳۵۸ به‌عنوان مدیر دوبلاژ شناخته‌شد و سرپرستی گویندگان سریال‌هایی مانند امام علی (ع) و مدار صفر درجه و مدیریت دوبلاژ را در مجموعه‌های خارجی مانند جنگجویان کوهستان، شرلوک هلمرز و ناوارو بر عهده داشت.

بهرام زند صداییشکی بازیگران مطرحی مانند مل گیسون، جورج کلونی، راسل کرو، بروس ویلیس، جان تراولتا، جیسون استاتهام، دنیل دی‌لوییس و نیکلاس کیج را در فیلم‌های مختلف بر عهده داشت.

رفت هاشم‌پور، اسکارلت

رفت هاشم‌پور از مدیران دوبلاژ و دوبلور، در ۹۰سالگی بر اثر کهنوت سن درگذشت. از آثار به‌یادماندنی این دوبلور، صداییشکی در نقش اسکارلت اوهارا در فیلم سینمایی «بربادرفته» بود. صداییشکی در فیلم «محمد رسول‌الله» به جای ایرنه پاپاس در نقش هند، «دیوانه از قفس پریده» به جای لوتیز فلچر در نقش پرستار، «معجزه‌گر» به جای آن بنگرافت در نقش معلم هلن کلب، «سرسرکجه» به جای کیم نوک، «سقوط امپراتوری رم» به جای سوفیا لورن، «اشک‌ها و لب‌خندها»، به جای التور پارکر، «قتل در قطار سریع‌السیر شرق» و «روژر روپس زرد» به جای اینگرید برگمن، تعدادی از فیلم‌هایی است که صدای این هنرمند در آنها ماندگار شده است.

محمدعبادی نسوکه

دوبلور سرشناس سینما و تلویزیون کشورمان سال ۱۳۲۶ متولد شد و ۲۳ مرداد ۱۳۹۷ بعد از تحمل مدتی رنج بیماری بر اثر ایست قلبی درگذشت.

محمد عبادی صداییشکی نقش‌های مختلفی در فیلم‌های سینمایی و سریال‌های تلویزیونی ازجمله «ناوارو» در نقش اوکلند، «جنگجویان کوهستان» در نقش شی چن، «سوز زمین شمالی» در

بهناز شیربانی: وقتی به هنر دوبله در ایران اشاره می‌کنیم، بی‌تردید آثار شاخص و نام‌های بزرگی در ذهن‌مان تصویر می‌شود. هنری که در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ در ایران به شکوفایی رسید و این دوران به عصر طلایی دوبله شهرت دارد. قطعا این عنوان دلایل بسیاری دارد و در کنار هنر دوبلورهای ایرانی می‌توان ساخت فیلم‌هایی با کیفیت قابل اعتنا و صحبت به جای بازیگران مطرح را نیز از دلایلی دانست که به درخشش دوبله در ایران کمک درخور توجهی کرد.
علی حاتمی، کارگردان صاحب‌نام ایرانی که همواره معتقد بود دلیل مثل کت و شلواری است که بر تن فیلم‌هایش می‌پوشاند، سریال «هزاردستان» را با مدیریت زنده‌یاد علی کسمایی به‌عنوان جویعی از بهترین گویندگان تاریخ دوبله به جای صداهای کم‌نظیر و دوبله‌های درخشان در ذهن مردم ماندگار کردند. در سال‌های اخیر درمورد چرایی درخشش دوبله در سال‌های گذشته برشمرده؛ چراکه بسیاری از هنرمندان عرصه دوبله نیز معتقدند نمی‌توان فیلم خوب را بد دوبله کرد و قطعا حس و حال بازیگر در بیان گویندگان‌شان تأثیر دارد. بی‌تردید هنر دوبله در ایران، هم‌تراز کشورهای اروپایی قرار دارد و نمی‌توان از این واقعیت چشم‌پوشی کرد که هنرمندان دوبلور ایرانی از بهترین‌های جهان محسوب می‌شوند که با صداهای کم‌نظیر و دوبله‌های درخشان در ذهن مردم ماندگار شدند.
در سال‌های اخیر بسیاری از دوبلورهای سرشناس ایرانی را از دست داده‌ایم؛ افرادی که پس از رفتن‌شان جای خالی آنها بیش از پیش حس می‌شود و نمی‌توان جایگزینی برای صداهای خاص آنها متصور شد. منوچهر نودری، خسرو شایگان، صغیه مرتضی، اکبر میرطاهری، حسین عرفانی، چنگیز جلیلودن، امیر هوشنگ قطعه‌ای، محمد عبادی، مهدی آرتین‌نژاد، ناصر احمدی، مرتضی احمدی، فهیمه راستکار، احمد رسول‌زاده، بهرام زند، علی صفرافضلی، صادق ماهرو، سیامک اطلسی، ولی‌الله مؤمنی، مهدی علی‌محمدی، بیژن علی‌محمدی، عطاالله کاملی، محمد آفرین، محمد خواجوی‌ها، علی کسمایی، مظفر شمس‌کامفی، همایون ایرانی‌پوی، حسین باغی، علی‌اکبر گودرزی، نیکو خردمند، حسین حاتمی، منصور غزونی، ناصر خویشتندار، پرویز بهرام، اسماعیل قادریناه، مهین کسمایی، منوچهر اسماعیلی، محمود فاطمی، پرویز فیروزگار، رفعت هاشم‌پور، ایرج ناظریان، تاجی احمدی، آذر دانشی، عزت‌الله مقلبی، مهدی آرتیز، هوشنگ مرادی، هوشنگ کامفی، احمد مندوب‌هاشمی، پرویز نارنجی‌ها، عباس سلطانی، بروین ملکوتی، زاله کامفی و شهلا ناظریان ازجمله این هنرمندان هستند.
نسلی که اساسا الگویی برای کارشان نداشتند و هنرشان بکر بود. چیزی که در نسل‌های اخیر دوبله در ایران کمتر به چشم می‌خورد و اساسا وقتی از جایگزین‌کردن هنرمندان پیش‌کسوت دوبله سخن به میان می‌آید، پرشی فکمی‌کنند جایگزین‌شدن به معنای تقلید از صدا و نوع صحبت‌کردن استادان این هنر است. به بهانه درگذشت منوچهر اسماعیلی، از نوابع دوبله در ایران، نگاهی به کارنامه برخی از چهره‌های مطرح این عرصه داشتیم که شما را به خواندن آن دعوت می‌کنیم.

نقش تام، «کاراکه و رکسی» در نقش‌های مختلف، «شرلوک هلمز» در نقش‌های مختلف، «لوک خوش‌شانس» در نقش پوشوگ و… را بر عهده داشته است.

حسین عرفانی دی‌هایرودین

حسین عرفانی دوبلور مشهور کشورمان که مدت‌ها از بیماری رنج می‌برد، چهارشنبه ۲۱ شهریور ۱۳۹۷ در ۷۶سالگی بر اثر سرطان ریه درگذشت.

حسین عرفانی سابقه‌ای ۵۰ساله در عرصه دوبله دارد و به جای شخصیت‌هایی همچون اکبر عبیدی در فیلم «سفر جادویی»، کاظم افراندیبا، جمشید هاشم‌پور، محمد پرسوزیان و محمد مطیع صحبت کرده و به‌عنوان دوبلور آرنولد شووارتزگر، همفری بوگارت و شان کانری هم شناخته می‌شود. صداییشکی جلی در لوک خوش‌شانس از ماندگارترین آثار حسین عرفانی است.

مهدی آرتین‌نژاد، مورچه‌خوار

مهدی آرتین‌نژاد صداییشه شخصیت کارتونی مورچه‌خوار جمعه ۲۳ شهریور ۱۳۹۷ در ۷۹سالگی بر اثر بیماری درگذشت.

مهدی آرتین‌نژاد فعالیت حرفه‌ای در عرصه دوبله را از سال ۱۳۴۱ آغاز کرد و صداییشکی آثاری همچون لوک خوش‌شانس، مورچه‌خوار، بازرس، رابین‌هود و چوپین را بر عهده داشت و در مجموعه‌های دایی جان ناپلئون در نقش شمس‌علی میرزا و نیز هزاردستان نیز صداییشه بود.

پرویز بهرام، جاده ابریشم با بازس درک

پرویز بهرام از صداهای ماندگار ایرانی است که در ششم خرداد سال ۱۳۹۸ از دنیا رفت. صدای ماندگار بهرام در مستند «جاده ابریشم» برای همه ایرانیان شناساست. «ژان ولژان» در سریال بینوایان، شخصیت «لورنس اولیویه» در هنری هشتم و «التلو» برخی از نقش‌های ماندگار این ادیپشید در هنر دوبله ایران است.

چنگیز جلیلودن، علی بی‌غم

چنگیز جلیلودن ششم آبان سال ۱۳۱۹ در شیراز متولد شد و در دوم آذر ۱۳۹۹ بر اثر ابتلا به کرونا درگذشت. چنگیز جلیلودن در بیش از ۸۰ فیلم ایرانی به‌عنوان دوبلور و سرپرست گویندگان حضور داشت و حالا نام شخصیت‌های زیادی با صدای او پیوند خورده است. آن‌طور که خودش می‌گوید اولین تجربه دوبلسوری‌اش برمی‌گردد به فیلم «چشمه عشاق» که به جای ویگن صحبت کرده. آشناترین صدایی که از جلیلودن به یاد می‌آوردیم به جای ویگن و توفیق در «کندو» است. او در آقای قرن بیست‌ویکم» و «گنج قارون» به جای فردین حرف زده است. در فیلم «ستارخان» علی حاتمی هم به جای عزت‌الله انتظامی صحبت کرده است. ناظر ملک‌مطیعی و ایرج قادری دیگر بازیگرانی هستند که جلیلودن صدای شخصیت‌شان را گفته. او در سال‌های اخیر به جای محمدرضا گلزار، «سلام بمبئی» و «حامد بهداد جرم» حرف زده است. صحبت به جای سعید راد در «سفر سنگ» را هم فراموش نکنیم.

شاخص‌ترین کارآرتهای خارجی: صدای جلیلودن همنشین چهره‌های شاخصی ازجمله مارلون براندو، پل نیومن، ریچارد برتون، برت لنکستر و شون کانری است. او در ۲۴ فیلم به جای برت لنکستر حرف زده؛ «برنده باز الکتراز»، «ویزینگلک»، «بنیاد» و… در ۱۷ فیلم صدای نیون شده؛ ازجمله «کسی آن بالا مرا دوست دارد»، «گره‌های روی شیروانی داغ»، «بیلیاردباز» و… ۱۲ بار صدای جلیلودن به جای صدای براندو نشست: «زنده‌باد زاپاتا»، «اتوبوسی به نام هوس»، «در بارانداز» و … او ۱۳ بار هم به جای ریچارد برتون حرف زده. اسم

سیلوستر استالونه که می‌آید صدای جلیلودن در ذهن تداعی می‌شود: «راکی»، «رامپو»، «بی‌صبرفاه» و… او ۱۴ بار به جای سلمان‌خان و ۱۴ بار به جای شان کانری حرف زده و البته صدایش را به جای این بازیگران نیز شنیده‌ایم: کرک داکلاس، کلینت ایستوود، جان وین، کری گوری پک، رابرت تدیور، کلارک کیبل و…

فهیمه راستکار، خانم ماربل

در ۲۹ اسفند سال ۱۳۱۲ در تهران زاده شد. صدای او به‌جای کاترین هپبورن در «شیر در زمستان»، اینگرید برگمن در «آیا برامس را دوست دارید؟»، ملینا مرکوری در «یکشنبه‌ها هرگز»، آوا گاردنر در «کنتس پارهنه»، جنت لی در «روانی»، سوفیا لورن در «زنیای میلیون»، هتی مک دانیل (در نقش دایه سیاه‌پوست) در «بربادرفته»، اینگرید تولین در «توت‌فرنگی‌های وحشی»، مارتا اسکات در «هنر هور»، ایران دفتری در «قیصر» و نصرت پرتوی در «گوزن‌ها» از به‌یادماندنی‌ترین کارهای او در عرصه دوبله است. از دوبله‌های شاخص او در سال‌های پس از انقلاب ایران می‌توان به نقش‌های اوشین کهن‌سال در سریال «سال‌های دور از خانه» و خانم ماربل در سریال «خانم ماربل» اشاره کرد که با استقبال مخاطبان مواجه شد.

مرتضی احمدی، رویاه‌مکار

بازیگر سینما و تلویزیون، صداییشه و خواننده اهل ایران بود. مرتضی احمدی علاوه بر گویندگی به جای شخصیت بابا علاءالدین در کارتون سندباد و همچنین رویاه مکار در پینوکیو کوشش‌های بسیاری را در دوبله ایران از خود به یادگار گذاشت که نمونه‌هایی از آنها را می‌توان در فیلم‌های زیر شنید: بینوایان (۱۹۵۸) به جای قاضی دادگاه)، بهترین سال‌های زندگی ما (راکسینا وینفورد و دین وایت)، دختر خداحافظی (به جای رابرت کاستانزو)، برو به اسپارتی‌ها بگو، گوردون پری (در جای خبزنگر و گوینده فردوگاه)، سراسر شب، مصری (به جای هنری

دانیل در نقش مگره)، فریب‌خورده و ره‌اشده (به جای سه نفر)، طرح شیطنانی به من میکی هیچ‌کس، گرگ‌ها در شهر (به جای شخصیت قاضی بنتاق)، شمال از شمال غربی (به جای چند نقش کوتاه)، کارتون سفرهای مبتی گومان (در یکی، دو قسمت به جای کالانتر بدجنس)، کارتون نیلز (برای جای رویاه) و…

امیر هوشنگ قطعه‌ای، بلفی ولی بی‌بیت

زاده ۱۳۱۵ تهران و درگذشته ۱۳۹۰، دوبلور و بازیگر ایرانی بود. به جای استیو مک‌کوین، رابرت کالپ، جیمز کارتن، بیل یکسبی، سامی دیویس، ژرار دوپاردیو، نیک نولتی، ویلم دافو، بن کینگزلی و بسیاری دیگر گویندگی کرده است. ازجمله کارهای معروف او می‌توان به کارتون بلفی و لی‌لی بیت اشاره کرد. صدای او بسیار قابل‌تغییر و انعطاف‌پذیر بود و توانی اشاره وی نیز به‌شمار می‌رفت. برای مثال

صدای اسمیکل در ارباب حلقه‌ها توسط او خلق شده است.

اصغرافضلی، استن لورل

دوبلور و مدیر دوبلاژ ایرانی و از برجسته‌ترین کمدی‌گوهای دوبله ایران محسوب می‌شود که به جای بازیگران مهمی همچون وودی آلن و استن لورل صحبت کرده است.

او در آثار مختلف و توتو اشاره کرد. صدای او در فیلم‌های مهم کمدی و کارتونی صحبت کرده است. ویژگی صدای او، تیپ‌سازی‌های متفاوت کمدی در فیلم‌ها و کارتون‌هاست. از نقش‌های شاخص او می‌توان به خلق تیپ در فیلم‌های کمدی مثل فرانکو فرانچی، وودی آلن، بود ابوت، استن لورل، غلامحسین بهمنیار، دیویش اسدزاده، عزت‌الله وثوق و توتو اشاره کرد.
صدای او در فیلم‌های اسدزاده، سوادآموزی کارتونی نامدار کرد و می‌توان به وروجک و آقای نجار (وروجک)، گوریل‌انگوری (بیگلی بیگلی)، کاراکاه گجت، قلعه هزار اردک، رابین‌هود (پادشاه) پرنس جان)، کره‌های اشراقی (خدمتکار/

سوادآموزی و یافتن راه‌ها و شیوه‌هایی برای وفادان آموزش زنان با فرهنگ بومی و دینی منطقه. همچنین او دریافت‌که هم کشاورزان و هم مالکان از اصلاحات ارضی زنان دیده و ناراضی‌اند (ص ۱۳۵). از سوی دیگر اما او اصلاحات مثبت را هم می‌بیند. آن‌گونه که درباره بهبود شرایط زنان ایرانی می‌نویسد: «انقلاب سفید به زنان فرصت تحصیلات عالی، حق رأی و رقابت انتخاباتی برای ورود به مجلس را عطا کرده است. قانون حمایت از خانواده، تک‌همسری را ممکن و چندهمسری را منسوخ کرده» (ص ۱۴۹).

نهایتا ریتا و همکاران ایرانی‌اش به این نتیجه می‌رسند که سوادآموزی کاربردی برای زنان روستا خیلی سودمندتر است تا صرفا آموزش خواندن و نوشتن (ص ۱۷۰). بنابراین خواندن و نوشتن از خلال آموزش موارد زیر به زنان و به‌طور کلی اهالی روستا در اولویت قرار گرفت:

۱- تمیز نگه‌داشتن خانه (ساخت توالت در گوشه حیاط به جای فضای حاجت در پشت دیوارها، روانکردن فضاضل در حیاط خانه و کوچمه، جداکردن طوبله از محیط مسکونی خانه و…)؛

۲- پاکیزگی فردی خود و فرزندان (همچون شانه‌کردن مو، شستن مرتب دست و صورت، انجام زایمان در یک اتاق تمیز و نه در گوشه انطبوه و…)؛

۳- تغذیه سالم (استفاده از سبزی‌ها در رژیم غذایی، قراردادن مواد خوراکی در ظرف‌های ریسته و دور از مگس و حشرات و…)؛

ادگار)، شلمان (کارتون بازمزی) و نمایش عروسکی جاق و لاغر (جاق) اشاره کرد.

احمد رسول‌زاده، پدرسالار

زاده ۱۳۰۹ در تبریز و درگذشته ۱۹ دی ۱۳۹۳ در تهران، مدیر دوبلاژ و صداییشه. یکی از درخشان‌ترین و معروف‌ترین کارهای او، دوبله دوم فیلم کارتونی «رابین‌هود» (والد دیزنی) است که از شاهکارهای دوبله کارتون در ایران به حساب می‌آید. در تلویزیون نیز سریال «خانم ماربل» از آثار شاخص وی است. معروف‌ترین اثر ایرانی که آن مرحوم مدیریت دوبلاژش را بر عهده داشت، سریال مشهور «دایی جان ناپلئون» (اثر ناصر تقوایی) است. او گوینده نسبتا ثابت محمدعلی کشاورز در عمده آثارش (مثل کفش‌های میرزا نوروز، کاروان‌ها و سریال پدرسالار) بوده است و از دوبله‌های معروف او به جای این بازیگر می‌توان در مجموعه تلویزیونی «دایی جان ناپلئون» به نقش دایی جان سرهنگ نام برد.

صدای او را به‌عنوان راوی داستان در بسیاری از فیلم‌ها می‌توان شنید (مانند رابین‌هود). علاوه بر دوبله فیلم‌های داستانی، او گویندگی برنامه‌های مستند متعددی را بر عهده داشته که ازجمله آنها، سلسله‌برنامه مستند «حیات وحش ایران» و «مستند راه ابریشم» است. آنگ صدای او بسیار گرم، دلنشین و به‌یادماندنی است.

ایرج دوستدار، جان وین

ایرج دوستدار (۳ اسفند ۱۳۰۹ – ۲۶ اسفند ۱۳۷۵) از نخستین گویندگان دوبله در ایران و از سرشناس‌ترین مدیران دوبلاژ بود. معروف‌ترین شخصیت دوبله‌شده توسط ایرج دوستدار، جان وین است که او دوبلور اصلی این بازیگر نیز بود. ایرج دوستدار در سبک دوبله ایران دارای نوآوری بود که در دوبله به جملات «بس‌سری» معروف بود؛ به این مفهوم که در زمان‌هایی که چهره بازیگر مشخص نبود، او از اصطلاحات ایرانی استفاده می‌کرد؛ یا در بعضی از فیلم‌ها به‌جای استفاده از اصطلاحاتی که بازیگر استفاده می‌کرد (به‌طور مثال اصطلاح آمریکایی)، معادل آن را که در زبان فارسی موجود بود، استفاده می‌کرد که باعث جذابیت بیشتر فیلم برای مخاطب ایرانی می‌شد.

عزت‌الله مقلبی، هاردی

مقلبی در چهارم فروردین ۱۳۱۲ در تهران متولد شد. او از سیال ۱۳۳۵ وارد کار دوبله شد. در عرصه صداییشگی بیشتر به جای الیور هاردی و لویی دوفونس حرف می‌زد. یکی از تیپ‌هایی که در دوبله بسیار ماندگار شد، صدای مقلبی به‌جای افراد جاق بود که معروف‌ترین آنها الیور هاردی است. صدا از نخوه تیپ‌سازی مقلبی به‌جای هاردی، یکی از بهترین و به‌یادماندنی‌ترین تیپ‌های تاریخ دوبله محسوب می‌شود و قطعا در موفقیت فیلم‌های «لورل و هاردی» در ایران نقشی انکارنشدنی داشت. رابینسون در «خانه غریبه‌ها» و «ده فرمان»، الک کینس به نقش فاکین در «الیور تویست»، هبو گریفیت به نقش شیخ ایلدیرم در «بن‌هور»، بادی ایسن در «صحنانه در تیفانی» و ادموند اورپان در «این گروه خوشن» از دیگر کارهای درخشان او در دوبله است.

صادق ماهرو، گوریل‌انگوری

سوم فروردین ۱۳۱۸ تهران – ۶ دی ۱۳۹۳ کلن آلمان. از مدیران دوبلاژ و گویندگان برجسته است. او تیپ‌های ماندگاری را صداییشگی کرده و «گوریل‌انگوری» با صدای او هنوز ماندگار است. «داروغه نائینکهام» در کارتون رابین‌هود، به جای «چارلز پراونسون» در فیلم‌های فرار بزرگ و هفت دلار، به جای «پدر هند» در فیلم محمد رسول‌الله، به جای «شیرعلی قصاب» در مجموعه تلویزیونی دایی جان ناپلئون، به جای «سرکار استوار» و «ابرام کوسفندی» در مجموعه فیلم‌های صمد ازجمله صداییشگی‌های او محسوب می‌شوند. مدیر دوبلاژ کارتون‌های تلویزیونی ماجراهای تنسی تاکسیدو و جاملی، مهاجران، بل و سباستین، ماجراهای تام و سیر، و نیز از دیگر فعالیت‌های اوست.

شهلا ناظریان، اینگرید برگمن

دی ۱۳۲۶ – چهارم اردیبهشت ۱۴۰۱. ناظریان در طول سال‌های فعالیت در دوبلاژ، به‌جای بسیاری از بازیگران جهان ازجمله اینگرید برگمن، لورن باکل، سوفیال لورن، دیان کیتون، راکوتل ولش و الیزابت تیلور گویندگی کرده است. یکی از درخشان‌ترین گویندگی‌های او در دوبله فیلم کارابالانکا به‌جای اینگرید برگمن در کنار گویندگی حسین عرفانی به‌جای هلمفری بوگارت است.

منوچهر اسماعیلی، مالکااشتر

هشتم فروردین ۱۳۱۸ – ۳۱ مرداد ۱۴۰۱. زنده‌یاد منوچهر اسماعیلی در صداسازی و صداییشگی به‌جای چند کاراکتر چنان مهارت و تسلط داشت که در دو فیلم بعد از انقلاب مسعود کیمیایی نیز به‌جای چند شخصیت سخن گفت. او که در فیلم «خط قرمز» به جای سعیدرضا صحبت کرده بود، در فیلم «تیغ و ابریشم» صدای فرامرز صدیقی و جلال پیشواییان را دوبله کرد و در فیلم «سرب» نیز به‌جای هادی اسلامی، جمشید مشایخی و همچنین جلال مقدم سخن گفت. از دیگر نقش‌های فیلم‌های بعد از انقلاب که با صدای منوچهر اسماعیلی ماندگار شدند، می‌توان به زینال بندری را بازی جمشید هاشم‌پور در فیلم «تاراج» و «ناخدا خورشید» و بازی داریوش ارجمند اشاره کرد. او پیش از انقلاب در سریال «دایی جان ناپلئون» به‌جای اسدالله‌میرزا صحبت کرد و بعد از انقلاب نیز در سریال «امام علی»، صدای داریوش ارجمند را در نقش مالکااشتر دوبله کرد.

۴ – آموختن مهارت‌های فردی (به‌ویژه بافندگی با کاموا برای بافتن پوشاک برای خودشان یا تولید اضافه برای فروش). در این راه البته موانع دیگری هم وجود داشت؛ خیلی از زنان آن چنان مشغله داشتند که فرصت حضور در کلاس‌ها را نداشتند. خیلی‌ها درآمدی برای اجرائی‌کردن این برنامه‌ها تغذیه سالم یا خرید کاموا) نداشتند، در برخی روستاها رقابت میان طوایف باعث تعطیلی کلاس‌ها می‌شد. بسیاری از روستاها مکان مناسبی برای کلاس درس نداشت و… اما ریتا به‌عنوان یک انسان شناس با شناسایی ظرفیت‌های بومی، فرهنگی و دینی محیط، در همکاری با مسئولان ایرانی، بسیاری از این موانع را برطرف کرد؛ تا آنجا که در پایان مأموریت دوله، نتیجه کارش که توسعه سواد کاربندی زنان این منطقه بود به وضوح دیده می‌شد و از آن مهم‌تر، خودش از نتایج کار راضی بود (ص ۲۳۷). رضا مسعودنژاد، مترجم کتاب که خودش اهل دزفول است، به خوبی از پس برگردان روان کتاب برآمده و در پانویس‌های فراوان، درباره واژه‌های محلی یا برخی نکات فرهنگی که نویسنده اشاره‌های گذرا کرده، توضیحات لازم را برای فهم بهتر مطالب آورده است.

کتاب برابرم شمعی بیافروز نوشته ریتا وینزینگر و برگردان رضا مسعودی‌نژاد توسط انتشارات اندیشه احسان در ۲۵۸ صفحه و با قیمت ۱۲ هزار تومان منتشر شده است. برای تهیه کتاب می‌توانید از طریق صفحه اینستاگرامی برگ‌برگ (@bargbarg) اقدام کنید. با اسکن بارکد زیر به برگ‌برگ پیوندید.

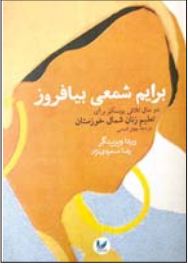
معرفی کتاب

برابرم شمعی بیافروز

امیر هاشمی مقدم: کتاب «برابرم شمعی بیافروز» با نام فرعی «دو سال تلاش یونسکو برای تعلیم زنان شمال خوزستان در دهه چهل شمسی) نوشته ریتا وینزینگر، انسان‌شناس هندی‌الاص ساکن اتریش است که در سال ۱۹۷۳ (۱۳۵۲) برشته‌شده.اما در سال ۱۳۹۹ توسط رضا مسعودی‌نژاد به فارسی برگردان شد.

این کتاب دربردارنده تجربیات زنی انسان‌شناس است که به‌عنوان فرستاده یونسکو، دو سال دور از خانواده و در منطقه‌ای به‌شدت محروم تلاش دارد زنان روستایی را بسواد کند.

اصولا انسان‌شناسان قشری هستند که می‌توانند میان فرهنگ یک جامعه، نیازهای مردمانش و شیوه‌های برآورده‌کردن این نیازها پیوند بزنند. انسان‌شناس تلاش می‌کند با رویکرد درون‌نگر «امیک»، تا آنجا که امکان دارد جهان را از زاویه نگاه بومیان ببیند تا بهتر بتواند باورها، افکار و رفتارهای‌شان را درک کند. از همین رو بسیاری از نهادهای بین‌المللی همچون یونسکو، سازمان‌های دولتی همچون وزارت کشاورزی و حتی شرکت‌های خصوصی همچون تویوتا، انسان‌شناسان را به کار می‌گیرند تا در دستیابی به اهداف‌شان موفق‌تر شوند.

همین نگاه نزدیک و درون‌نگر باعث شده تا نتایج کار انسان‌شناسان که عموما در قالب «مردم‌نگاری» نوشته و منتشر می‌شود، یکی از جذاب‌ترین گونه‌های نوشته‌های علمی باشد که با استقبال گسترده مخاطبان عام روبه‌رو می‌شود. «برابرم شمعی بیافروز» از همین دسته کتاب‌هاست که می‌توان آن را ترکیبی از مردم‌نگاری، سفرنامه و دفترچه خاطرات دانست. آنجا که به توصیف و تحلیل فرهنگ مردم و به‌ویژه زنان دزفولی پرداخته، مردم‌نگاری است، آنجا که شرح سفر خودش از اتریش به دزفول و سپس سفرهای هرروزه‌اش از دزفول به روستاهای اطراف را نوشته، سفرنامه؛ و آنجا که شرح دست و پنجه نرم‌کردن‌های خودش با شرایط دشوار زندگی در این منطقه دورافتاده و مشکلاتی را که یک زن در میان غریبه‌ها دارد نوشته، دفترچه خاطرات است.

عنوان کتاب از درخواست دخترک کشاورز دزفولی گرفته شده که به نویسنده گفت: «من بی‌سوادم و احساس زنی در اتاقی تاریک را دارم که نمی‌تواند ببیند. برابرم شمعی بیافروز» (ص ۱۶). در شهریور ۱۳۴۶ و تنها چند هفته پس از دریافت مدرک دکترای انسان‌شناسی، سازمان یونسکو به درخواست ریتا